

Kysely sote-järjestöille taide- ja kulttuurilähtöisten menetelmien käytöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

Kyselyn tausta ja toteutus

- SOSTE kuuluu OKM:n ja STM:n perustamaan Kulttuurihyvinvoinnin yhteistyöryhmään Taiku 3
  - Ryhmän toiminnan tavoitteena on, että terveyttä ja hyvinvointia edistävä taide- ja kulttuuritoiminta on vahvemmin osa eri sektoreiden, erityisesti sosiaali- ja terveysalan, toimintaa.
- Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa taide- ja kulttuurilähtöistä toimintaa Sote-järjestöissä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
  - 1. kysely lähetettiin neljälle SOSTEn verkostolle huhtikuussa 2021
  - 2. kysely syksyllä 2021 SOSTE-kirjeen kautta
  - Kyselyitä avattiin yhteensä 87 kertaa, vastauksia 11 kpl

Kysymys 1

Tekeekö järjestönne yhteistyötä taide- ja kulttuurialan toimijoiden kanssa (esim. yksittäiset freelance-taiteilijat, taideohjaajat ja -opettajat, kuntien kulttuuripalvelut tai kulttuuritoimi, kulttuuri- ja taidealan järjestöt, kulttuurilaitokset kuten kirjastot, teatterit, orkesterit ja museot, taide- ja kulttuurialan oppilaitokset)?

Yhteistyö taide- ja kulttuurialan toimijoiden kanssa

- **Verkostoyhteistyö**
  - Paikallinen kulttuurisen kehitysvammatyön verkosto
  - TaikuSydän verkosto ja sen alueverkostot
  - Museokorttitoiminta
- **Jäsenten kannustaminen** kohdennettuun kulttuuritoimintaan ja **jäsenille mahdollisuuksia näkyä ja kuulua kulttuurin tekijöinä.**
- **Palveluiden osto**, esim.
  - ryhmänohjausta, yhteisötanssia, kuoronohjausta taiteilijoilta
  - Taidesukellus ja voimauttava valokuvaus
- **Materiaalituotanto**
  - Opastusvideoiden tekemisessä yhteistyössä AMK mediaopiskelijoiden, kuvataiteilijan ja näyttelijän kanssa
  - Opetus- ja kasvatusalalle opetusmalleja ja koulutusaineistoja, joissa kumppaneina taidemuseot ja yksittäiset freelance-taiteilijat
- **Terveysviestinnässä** hyödynnetään taidetta, esim. valokuvien ja videoiden kautta

... jatkuu

- **Matkoja ja retkiä** kulttuurikohteisiin
- **Koulutukset ja tilaisuudet:**
  - Taiteilijoita opettamassa matalan kynnyksen taidelähtöisten menetelmien käyttöä nuorten kanssa
  - Taide- ja kulttuurialan toimijoita tilaisuuksissa ja koulutuksissa esiintyjinä, luennoitsijoina ja työpajojen ohjaajina ja ryhmien vetäjinä.
  - Valtakunnallisessa koulutustilaisuudessa kulttuurihyvinvointia edistäviä esityksiä (mm. teatteri, laulu tai vierailu museossa/taidenäyttelyssä).
  - **Mental Health Art Week** on kansalaistoimintojen valtakunnallista ja monimuotoista toimintaa yhteistyössä paikallisten taiteilijoiden ja taidealan harrastajien kanssa
  - **Ulkoilmakonsertti** musiikin ammattilaisten kanssa
  - **Hyväntekeväisyysgaala** yhteistyössä tanssikoulun kanssa
  - **Valokuvanäyttely** yhteistyössä valokuvaajan kanssa

Kysymys 2

Käytättekö työssänne taide- ja kulttuurilähtöisiä menetelmiä tai sisältyykö toimintanne taide- ja kulttuuritoimintaa tai luovan toiminnan ohjausta (kuten esim. valokuvaus, musiikki, tanssi, teatteri ja draama, sanataide, kirjallisuus, runot, lukupiirit, kulttuurikohteissa vierailu, kuvataide, sirkus, mediataide, sarjakuvia)?

Taide- ja kulttuurilähtöiset menetelmät, taide- ja kulttuuri osana toimintaa, luovan toiminnan ohjaus

- **Vertaistoiminnassa**
  - Taidenäyttelyssä käynnin jälkeen **vertaistuellinen** vapaamuotoinen keskustelu kahvilassa tai muuten.
  - Kädentaidot, lukupiirit, vierailut eri kohteissa, musiikki, laulu, tanssi, iltamat, runopiirit ovat tärkeitä sisältöjä yhdistysten vertaistoiminnassa
- **Teatterin menetelmät** soveltuvat kohderyhmämme todella hyvin opeteltaessa ilmaisemaan, muodostamaan mielipiteitä, oppimaan uutta ja kehittämään muistia
- **Koulutuksissa ja aineistoissa** käytetään eri taidekasvatuksen muotoja: kuvataidetta, draamaa ja teatteria, musiikkia, tanssia, valokuvausta, sanataidetta, kirjallisuutta, runoja, mediataidetta ja sarjakuvia.
- Hyödynnetään taiteen eri menetelmiä **koulutusten ja tilaisuuksien osana**, sekä **toimintamuotojen kehittämisessä**.

... Jatkuu

- **Kokemusasiatuntijakoulutuksissa** käytetään monikanavaisia menetelmiä, ja erityisesti visuaalisuutta pyritään vahvistamaan muidenkin koulutusten toteuttamisessa.
- **Kulttuurikohteissa vierailut**
  - Kehittämishankkeisiin liittyen vierailuja kulttuurikohteissa
  - Sekä liiton että etenkin paikallisyhdistyksen ohjelmassa säännöllisesti
  - Hyvinvointia tukevissa ryhmissä on vierailtu mm. museoissa, taidenäyttelyissä konserteissa

Kysymys 3

Muuta aiheeseen liittyvää, minkä haluatte tuoda esille?

Muuta

Mitä tuonut lisää?

- Kulttuurin ja taiteen varjolla on saavutettu sellaisia osallistujia, joille tavanomaisempi vertaisryhmä tai temaattinen tilaisuus ei sovellu tai jotka eivät koe omasta sairaudesta avoimesti keskustelua luontevaksi.
- Taiteen kautta on saanut epäsuoraa vertaistukea muista osallistujista ja on voitu keskustella muustakin kuin sairastumisesta.
- Kulttuuritapahtumat ovat houkutelleet myös aivan uusia osallistujia tai sellaisia, jotka osallistuvat vain kulttuuritemaattisiin tilaisuuksiin

Muuta

Haasteita

- STEA:n rahoitus, joka on pääasiallinen rahoituskanavamme ei mahdollista ja tue kulttuuritekoja. Taide ja kulttuuri voivat olla osa toiminnan toteutusta (menetelmiä) muttei itse tarkoitus.
- Järjestöjen taloudelliset haasteet aiheuttavat ongelmia yhteistyön mahdollisuuksiin taide- ja kulttuurialan toimijoiden kanssa ja tekniikoiden levittämiseen

Muuta

Toiveita

- Taiteen ja kulttuurin hyvinvointia tukevaa ja lisäävää vaikutusta tulisi tuoda enemmän esiin.
- ”Enemmän mahdollisuuksia rahoittaa yhteistyötä sosiaalialan ja kulttuuri/taiteen toimijoiden kanssa. Minulla on hyviä ideoita ja potentiaalisia kulttuurin / taiteen toimijoita, mutta rahoitusta on vaikea saada. Usein pitää olla myös jokin yhteisö / järjestö, jonka alle rahoitusta haetaan. ”
- Jokaiseen kuntaan / hyvinvointialueelle tarvitaan kulttuurihyvinvoinnin koordinaattori, joka työskentelee sekä kuntien, yritysten, taiteen tekijöiden että kolmannen sektorin kanssa.

Johtopäätöksiä

- Järjestöjen yhteistyö taide- ja kulttuurialan toimijoiden kanssa on monipuolista
- Järjestöissä käytetään monipuolisesti taide- ja kulttuurilähtöisiä menetelmiä ja ne nähdään tärkeänä osana työtä
- Taide- ja kulttuurilähtöiset menetelmät soveltuvat järjestötoiminnan luonteeseen
- Tarvitaan enemmän tiedon jakamista taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista
- Haasteita yhteistyössä taide- ja kulttuurialan toimijoiden kanssa ja tekniikoiden levittämisessä johtuen taloudellisista esteistä

Kiitos!

Päivi Nykyri

Erityisasiantuntija

045 657 6769, paivi.nykyri@ soste.fi

Yliopistonkatu 5, 00100 Helsinki

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

SOSTE

Kysely sote-järjestöille taide- ja kulttuurilähtöisten menetelmien käytöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

23.11.2021

Päivi Nykyri

SOSTE